

Mýty o minimálnej mzde narazili na európsku smernicu

Chystané a medializované zmeny ministerstva práce, aby sa minimálna mzda automaticky stanovila ako 60% priemernej mzdy (a vrátila sa tak do podoby pred Krajniakovou legislatívnou zmenou v roku 2020), pokiaľ sa sociálni partneri nedohodnú inak, opäť vyvolali hlasné reakcie nielen zamestnávateľských zväzov, ale aj ekonomických analytikov s jedným menovateľom – rast minimálnej mzdy a na ňu naviazané mzdové zvýhodnenia budú znamenať zánik pracovných miest, zhorší sa podnikateľské prostredie a vytvoria sa tak potenciálne riziká v časoch ekonomickej neistoty. Pritom nie je dokázané, že zvýšenie minimálnej mzdy a príplatkov likviduje pracovné miesta a ľudia prichádzajú o prácu.

Navrhované opatrenie ministerstva práce je pritom len návratom k úprave platnej do roku 2020 a zároveň reflektuje na záväzky kladené na Slovensko, ktoré vyplývajú z prijatej Smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2041 z 19. októbra 2022 o primeraných minimálnych mzdách v Európskej únii a ktoré je Slovenská republika povinná implementovať.

„KOZ SR dôrazne požadovala prehodnotenie spomínaného automatu pri výpočte minimálnej mzdy a jeho návrat k 60% podielu minimálnej mzdy na priemernej mzde. Preto navrhovanú zmenu vnímame nielen ako snahu o zlepšenie mzdových podmienok zamestnancov, ale aj ako potrebnú legislatívnu úpravu súvisiacu s implementáciou smernice EÚ o primeraných minimálnych mzdách,“ uviedla prezidentka KOZ SR Monika Uhlerová.

Smernica umožňuje Slovensku ponechať si zákonný tzv. automat každoročnej indexácie minimálnej mzdy, pokiaľ nedôjde k dohode sociálnych partnerov na výške minimálnej mzdy. Aj keď členské štáty majú zákonom upravené určovanie minimálnej mzdy, ustanovenia smernice ich zaväzujú stanovovať a aktualizovať minimálne mzdy aj v jej referenčnom rámci. Napriek zákonnej minimálnej mzde, či jej automatickej indexácii, bude potrebné posudzovať primeranosť minimálnej mzdy na základe vybraných kritérií, a to s cieľom - nielen aby bola stanovená minimálna mzda, ale najmä aby jej úroveň prispela k dosiahnutiu dôstojnej životnej úrovne, zníženiu chudoby pracujúcich a tiež podpore sociálnej súdržnosti a vzostupnej sociálnej konvergenie a zníženiu rozdielov v odmeňovaní žien a mužov.

Kritériá uvedené v smernici majú zohľadňovať kúpnu silu zákonných minimálnych miezd s prihliadnutím na životné náklady, všeobecnú úroveň miezd a ich distribúciu, mieru rastu miezd a dlhodobé národné úrovne produktivity a vývoj v tejto oblasti. Európska komisia bude pravidelne posudzovať, či minimálna mzda v každej členskej krajine spĺňa uvedené kritériá.

„Sme presvedčení, že stanovenie „automatu“ minimálnej mzdy na úrovni 60 % napĺňa záväzky smernice, ktoré nehovorí o pevnej sume, ale o rámci jej stanovenia. Nastavený „automat“ totižto reflektuje úroveň priemernej mzdy v národnom hospodárstve v období dvoch rokov dozadu, a teda neodráža ekonomickú situáciu roku, na ktorý sa minimálna mzda určuje,“ uviedla M. Uhlerová s tým, že *„ak porovnáme priemernú mzdu a minimálnu mzdu v jednom roku, tak navrhovaná úroveň určenia minimálnej mzdy ako 60 % zabezpečuje dosiahnutie odporúčaného rámca v smernici.“*

(Príklad: Stanovená minimálna mzda v roku 2024, ktorá by bola určená ako 60 % priemernej mzdy z roku 2022, by dosiahla 782,4 € a zároveň by predstavovala 50,64 % odhadovanej priemernej mzdy roku 2024 – 1 545 €. Odhad Inštitútu finančnej politiky z novembra 2023.)

Zavedenie „automatu“ do slovenskej legislatívy bolo aj reakciou na požiadavku zamestnávateľov zabrániť politickým zásahom do stanovovania minimálnej mzdy a nastaviť predvídateľný mechanizmus, pričom obe požiadavky nastavený „automat“ spĺňa.

Opätovne upozorňujeme, že stanovenie miezd zamestnancov, najmä tých minimálnych, nesmie byť podriadené len záujmom zamestnávateľov v snahe, čo najviac optimalizovať a znižovať ich náklady. Slovenské mzdy sú nízke a v dôsledku absencie transformačných zmien sme uviazli v pasci stredných príjmov. Vyplýva to z ekonomického modelu, ktorý je dlhodobo postavený na lákaní zahraničného kapitálu (najmä priemyselných firiem s prevahou automobilového priemyslu) na „lacnú pracovnú silu“.

Podľa údajov z Eurostatu je priemerný čistý ročný príjem jednotlivca na Slovensku 5-ty najnižší z krajín EÚ a nedosahuje ani polovičnú hodnotu priemeru krajín EÚ, či Eurozóny. Takisto z krajín EÚ, ktoré majú stanovený mechanizmus stanovovania minimálnej mzdy (22 krajín), máme podľa údajov Eurostatu v roku 2023 6-tu najnižšiu minimálnu mzdu spolu s Chorvátskom. V parite kúpnej sily je minimálna mzda na Slovensku najnižšia spomedzi okolitých krajín, v rámci Európskej únie je na chvoste, nasleduje ju len Lotyšsko a Bulharsko.

Zo strany zamestnávateľov v súvislosti s rastom minimálnej mzdy zaznieva, že nielen jej výška, ale aj rast príplatkov, na ňu naviazaných, predstavujú zvýšené náklady smerujúce k zániku pracovných miest a likvidácii ich samotných. KOZ SR považuje za dôležité, aby vzhľadom na charakter slovenskej ekonomiky, spolu s objemom práce vykonávanej v neštandardných pracovných časoch, boli tieto práce zamestnancom dostatočne kompenzované a férovo odmeňované. Toto čiastočne reflektujú práve mzdové zvýhodnenia naviazané na výšku minimálnej mzdy. *„Zároveň je však potrebné dodať, že pri príplatkoch sme pripravení hľadať aj iný spôsob ich nastavenia a rastu, či naviazanie na iný ekonomický ukazovateľ, napríklad na priemernú hodinovú mzdu zamestnanca,“* doplnila prezidentka KOZ SR.

„V čase nedostatku pracovnej sily na trhu práce, odchodu množstva zamestnancov do predčasného dôchodku, odlivu kvalifikovanej pracovnej sily do zahraničia a starnutia populácie považujeme za kľúčové, okrem reformných opatrení smerujúcich k sociálne a environmentálne udržateľnému a na inováciách, vede a výskume postavenému ekonomickému modelu, aj zlepšovanie pracovných podmienok zamestnancov, zvyšovanie kvality zamestnaneckého prostredia a zvyšovanie miezd a mzdových kompenzácií. Diskusia o opaku je nezmyselná a nevedie k pozitívnym riešeniam v hospodárstve i na trhu práce,“ uvádza prezidentka KOZ SR Monika Uhlerová.

KOZ SR považuje za základ posilňovania ekonomiky Slovenska rast miezd a približovanie sa k ekonomicky a sociálne vyspelejším krajinám Európy. Rast miezd, a s tým spojený rast kúpyschopnosti obyvateľstva, sú rozhodujúce v oživovaní domáceho trhu a podpore služieb.

Bratislava, 16.1.2024

Kontakt: Martina Nemethová, hovorkyňa KOZ SR
E-mail: nemethova@kozsr.sk, tel.: +421/911/110616